

ХРОНІКА КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ УКРАЇНИ
у липні 2026 року

(оглядова довідка за інтернет-ресурсами,
матеріалами преси та неопублікованими документами)

Загальні питання

15 липня з нагоди Дня Української Державності президент В. Зеленський нагородив орденами й званнями діячів культури за визначні заслуги перед Україною. Орденом Свободи відзначено живописця, графіка та монументаліста О. Дубовика. Орденом «За заслуги» III ступеня – майстра художнього металу, професора Львівської національної академії мистецтв О. Боньковського, засновника книгарні «Сенс» О. Ерінчака, засновника мистецької агенції «Наш формат» В. Кириченка (помертв.), засновника Товариства з обмеженою відповідальністю «Лабораторія» А. Мартинова, поета, перекладача, літературознавця І. Семиволоса. Орденом Данила Галицького – письменника й документаліста, військовослужбовця І. Павлюка. Орденом княгині Ольги III ступеня – директорку харківської друкарні «Фактор-Друк» Т. Гринюк. Почесне звання «Народний артист України» присвоєно артистці драми Національного академічного драматичного театру ім. Івана Франка К. Баші та солістові опери Національного академічного театру опери та балету України ім. Тараса Шевченка Д. Кузьміну. Звання «Заслужений артист України» отримали, зокрема, артистка балету Національного академічного театру опери та балету України ім. Тараса Шевченка І. Кравченко, артист драми Національного академічного драматичного театру ім. Івана Франка Р. Сеттаров, художній керівник Військово-музичного центру Сухопутних військ Збройних Сил України І. Кішман, артистка балету Академічного театру «Київ Модерн-балет» А. Баїрд, вокаліст гурту «Бумбокс», військовослужбовець А. Хливнюк, артист хору Запорізької обласної філармонії В. Храмов. Звання «Заслужений художник України» присвоєно художнику-монументалісту В. Дувіраку.

Вшанування пам'яті

28 липня на Михайлівській площі у Києві з ініціативи Асоціації родин захисників «Азовсталі» відкрито постійну інсталяцію пам'яті жертв російського теракту в Оленівці, приурочену до четвертих роковин трагедії та Дня вшанування пам'яті страчених, закатованих або загиблих у полоні. Артоб'єкт створили митці креативної агенції *TS/D Agency*. Центральним елементом інсталяції стала скульптура «28.07» – символічне нагадування про дату, коли внаслідок теракту

в Оленівській колонії загинули українські військовополонені. Також у столичному просторі «Млин» було представлено документально-мистецьку виставку «Оленівка». Проект реалізували благодійний фонд «Креативна Січ» і громадська організація «Спільнота Оленівки» з метою домогтися поновлення незалежного міжнародного розслідування воєнного злочину та підтримати зусилля зі звільнення українців, які досі перебувають у російському полоні. До показу включено архівні документи, фотографії, відеоматеріали, свідчення очевидців, мистецькі роботи та інсталяції. Цього ж дня у київському кінотеатрі «Жовтень» відбулася прем'єра документального відеопроєкту з п'яти епізодів «Оленівка. Листи», який розповідає історії родин загиблих і полонених українських військових (втілено платформою пам'яті «Меморіал» разом із Спільнотою Оленівки на замовлення Міністерства культури України). Національний банк України ввів у готівковий обіг монету «Пам'яті страчених, закатованих або загиблих у полоні». На реверсі нової монети зображено ланцюг із розірваною ланкою, частини якого піднімаються вгору та трансформуються в силуети птахів. Цей образ символізує звільнення з кайданів, незламність духу та світлий перехід у вічність тих, хто віддав своє життя за Україну. Художники виробу – М. Коваленко та В. Дем'яненко.

21–25 липня до 120-річчя від дня народження поетеси, публіцистки, діячки українського національного руху Олени Теліги громадська спілка «Музичний Батальйон» за підтримки Українського інституту книги провела у Києві фестиваль «Теліга. Живий текст». Програма поєднала поезію, публіцистику, музику, театралізовані перформанси та публічні мистецькі акції. Основні події проходили біля пам'ятника Олені Телізі в Бабиному Яру та в артсквері імені Василя Сліпака. Серед них – вулична мистецька акція «Теліга. Перехрестя», літературно-музичний перформанс «Листи до Невідомого», фестиваль жіночої поезії «Орієнтири» та фінальна подія «Теліга. Живий вогонь». У заходах взяли участь поетки М. Пономаренко, О. Гусейнова, Т. Власова, О. Стоміна, співачки М. Бурмака й А. Рудницька, інші митці, а також оркестри Національної гвардії України, які виконали військові марші різних епох. Почесною гостею фестивалю стала Х. Панасюк – музикантка, співачка, волонтерка та військовослужбовиця 126 бригади територіальної оборони 30-го корпусу морської піхоти ЗСУ. До ювілею поетки фахівці Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого підготували бібліографічний показчик, в якому зібрано величезний масив матеріалів про Олену Телігу: публікації творів в окремих виданнях, періодиці, колективних збірниках; хрестоматійні видання та рідкісні публікації української діаспори; бібліографію публіцистики, промов та епістолярної спадщини письменниці; висловлювання діячів культури про О. Телігу, показчики праць, присвячених її життю і творчості, а також сучасні форми вшанування поетеси. 21 липня у Рівненській обласній універсальній науковій бібліотеці з нагоди 120-річчя Олени Теліги відбулася Регіональна урочиста асамблея за участю науковців, освітян, представників влади та громадських організацій, бібліотекарів і шанувальників української культури. Під час заходу йшлося про творчу та громадську спадщину письменниці. Важливою подією асамблеї стало відкриття на фасаді бібліотеки горельєфа Олени Теліги, створеного рівненським скульптором М. Фариною.

В межах урочистостей також встановили пам'ятний знак на місці будинку, де поетеса мешкала під час перебування в Рівному восени 1941 року.

19 липня у Львові до других роковин загибелі Ірини Фаріон відкрили Меморіальний простір пам'яті. Його облаштували у місці, де мовознавиця, громадська діячка та професорка зазнала смертельного поранення. Центральним елементом простору стала мистецька меморіальна стела. На чотирьох гранях монументу прорізано слова «мова», «воля», «нація», «сила». Усередині конструкції розмістили камінь із 20 знаковими висловами Ірини Фаріон. Авторами проєкту стала команда *Guess Line Architects*, до якої увійшли, зокрема, колишні студенти Ірини Фаріон.

10 липня Національний банк України презентував нову банкноту номіналом 2000 гривень – найбільший номінал в історії української гривні. На лицьовому боці банкноти розміщено портрет поета, правозахисника та дисидента Василя Стуса. На зворотному боці зображено будівлю філологічного факультету Донецького національного університету, де навчався Василь Стус. Дизайн також містить рядок із його поезії та символічний образ сокола-боривітра, пов'язаний із поколінням українських шістдесятників.

Інформаційна діяльність

2 липня Комітет з присудження Премії імені Івана Франка в галузі інформаційної діяльності визначив лауреатів 2026 року. На здобуття премії було подано 15 творчих робіт. Переможцями у чотирьох традиційних номінаціях стали: «За найкращу публікацію у друкованих засобах масової інформації» – Г. Дацюк за збірку публіцистичних творів «Світло повертається»; «За найкращий твір у телевізійній сфері» – Ю. Макаров, В. Ладижець, О. Моргунець-Ісаєнко, Р. Синчук за документальний фільм «Будапешт. Бомба під незалежність»; «За найкращий твір у радіомовній сфері» – Ю. Чаплінська, М. Люта й А. Алексєєнко (Ана Мор) за документальний проєкт «Як ми дорослішали? Революції, які нас змінили»; «За найкращу наукову роботу в інформаційній сфері» – С. Кость за навчальний посібник «Антиукраїнський Голодомор 1932–1933 років: причини і наслідки, уроки і медійний дискурс». Премія імені Івана Франка в галузі інформаційної діяльності присуджується щороку за твори, що сприяють утвердженню історичної пам'яті, національної свідомості та самобутності українського народу.

Благодійність

2 липня у Києві відбувся другий Благодійний бал «Хоробрих сердець», організований реабілітаційним центром *U+ System*. Подія об'єднала ветеранів і ветеранок, їхніх рідних, волонтерів, благодійників та всіх, хто підтримує українських захисників у процесі відновлення й повернення до активного життя. Головна мета проєкту – збір коштів на протезування та реабілітацію військових, які зазнали важких поранень і втратили кінцівки. Під час нинішнього балу та благодійного аукціону вдалося акумулювати понад вісім мільйонів гривень. Серцевиною вечора стали виступи ветеранів на танцювальному майданчику – зокрема

танці на протезах разом із професійними партнерами, що продемонстрували не лише фізичне відновлення учасників, а й їхню силу духу та прагнення до повноцінного життя. Режисеркою та хореографкою ініціативи виступила О. Шоптенко.

11 липня у Львові ротонда парку імені Івана Франка стала частиною благодійного музично-поетичного проєкту «2 сторони». Його головною особливістю стало поєднання поезії С. Жадана та музики Д. Блощинського і його проєкту «ХТОКЛИЧЕ» в єдиний мистецький діалог. Проєкт мав виразну благодійну мету – підтримати ветеранів і поранених військовослужбовців, якими опікується патронатна служба корпусу Національної гвардії України «Хартія». Подію відвідали близько 1,5 тисячі людей, понад 300 тисяч гривень із продажу квитків передали «Хартії».

Хор «Гомін» під час масштабного міжнародного гастрольного туру зібрав понад 38,8 мільйона гривень на підсилення Сил безпеки й оборони України. Тур став найбільшим для хорового колективу: за 290 днів артисти дали 296 концертів у 69 містах 17 країн світу. Після завершення цих гастролей колектив «Гоміну» анонсував новий тур Україною – «ЦЕЙ ХОР, ЦЕЙ ХОР 2.0». Також гурт «Антитіла» в межах всеукраїнського туру «Вдома» спрямував 5 мільйонів гривень на безпілотники для спецпризначенців ГУР МО України. Благодійні концерти проєкту охопили 38 українських міст.

Підсумком всеукраїнського туру письменника М. Кідрука на підтримку свого нового роману «Колапс» (другої книги фантастичного циклу «Нові Темні Віки») став збір 1,7 мільйона гривень, на які буде придбано дрони-перехоплювачі для 12 бригади спеціального призначення НГУ «Азов». Таким чином, книжковий тур поєднав презентацію нового видання, зустрічі автора з читачами та благодійну підтримку військових.

Безбар'єрність

29 липня у Києві відбулася презентація першої в Україні дитячої книжки з інтегрованим відеоперекладом українською жестовою мовою – «Оммм. Дух Ірпінського лісу» авторки Н. Череднюк (псевдонім Таша Торба). Проєкт започаткував новий формат інклюзивного дитячого книговидавання, орієнтований насамперед на дітей із порушеннями слуху. Його особливість – на кожній сторінці з текстом розміщено QR-код для доступу до жестомовної версії. В межах проєкту надруковано 350 примірників, зокрема для бібліотек, закладів освіти, інклюзивно-ресурсних центрів. Задум реалізовано ГО «Громадський Рух “Соціальна єдність”», яка представляє інтереси людей із порушеннями слуху в Україні, за фінансової підтримки *PostCode Ukraine*.

Культурно-мистецькі поєкти

3–5 липня у Києві тривав четвертий фестиваль «Протасів Яр» пам'яті Романа Ратушного – громадського активіста та розвідника 93 окремої механізованої бригади «Холодний Яр», який загинув у червні 2022 року. Фестиваль започаткували у 2023 році, а його основною локацією традиційно стала галявина Протасового Яру. Цьогорічною фокус-темою стали слова філософа-стоїка Сенеки,

яким захоплювався Роман Ратушний: «Щоб слова не дзвеніли, а важили». Вони визначили зміст фестивалю – розмови про відповідальність, свободу, пам'ять, громадянську позицію та силу особистого слова. Програма включала літературу, музику, театр, візуальне мистецтво, публічні дискусії та дитячі заходи. Вперше спеціальні події представили вітчизняні фестивалі *Book Space*, «Фронтера», *PORT*. Серед головного: публічний мистецький проєкт «Чотири погляди: Протасів Яр», у якому взяли участь А. Єрмоленко, М. Паленко, Н. Тітов і М. Скоп; дитяча програма Музею Івана Гончара, квести, читання і творчі майстерні; виставка візуального мистецтва, присвячена правам людини; автентична локація «Південний вітер Криму» від Кримського дому та *Crimea Daily*; майстер-клас зі створення протестних плакатів; літературний маршрут пам'яті Байковим кладовищем із літературознавцем Р. Семківим. Музична частина включала виступи «ГуляйГород», К. Калитко, М. Садовської, О. Каданова, М. Токаря та інших учасників. Фінальний акорд фестивалю – акустичний концерт гурту «Жадан і Собаки». Крім того, 2 липня, напередодні основної програми, у Літературно-меморіальному будинку-музеї Тараса Шевченка відбувся вечір відкриття «Протас у Шевченка – література та музика» за участю письменників, військових, митців і музикантів.

22–25 липня у Звягелі на Житомирщині традиційно провели Міжнародне свято літератури і мистецтв «Лесині джерела», присвячене постаті та творчій спадщині Лесі Українки та родині Косачів-Драгоманових. Цьогоріч захід мав особливе значення, адже «Лесині джерела» відзначили 40-річчя. Фестиваль поєднав літературну пам'ять, сучасне мистецтво, народну культуру та благодійність. Однією з нових подій ювілейного року став Перший всеукраїнський форум «Код національної культури». В межах літературно-мистецької програми було організовано виставки, літературні зустрічі, бібліовечори, творчі майданчики тощо. Відбувся, зокрема, XXIV Всеукраїнський конкурс української традиційної пісенної культури «Животоки». Учасники виступали у двох основних номінаціях – «Сольний спів» і «Гуртовий спів». Їхній репертуар ґрунтувався на українському фольклорі, маловідомих піснях різних регіонів, календарно- та родинно-обрядових, історичних піснях і баладах. Ще одним простором популяризації української традиційної культури став Етномайданчик – своєрідна мандрівка у світ української пісні, танцю та фольклору. Також у Звягелі нагородили переможців VII Відкритого конкурсу «Палітра Лесиного краю» та XXI Всеукраїнського конкурсу виконавців художнього слова імені Лесі Українки. Благодійна складова фестивалю – концертна програма «Не згасне світло Лесиних джерел» на підтримку українських захисників. А завершальним акордом став молодіжний квартирник «Леся Українка. Міфи та реальність» у Музеї родини Косачів-Драгоманових. Молодь переосмислювала образ письменниці та її спадщину, шукаючи зв'язок між її ідеями та сучасною Україною.

11 та 12 липня у Чернівцях пройшов 37-й Міжнародний фольклорний фестиваль «Буковинські зустрічі». Цей унікальний мандрівний фестиваль понад 30 років об'єднує буковинську діаспору з різних країн. Дійство розпочалося з урочистої ходи учасників у традиційних народних строях центральною частиною

міста. Офіційне відкриття провели на Театральній площі за участю представників органів влади, дипломатів, жителів і гостей Чернівців. Протягом двох днів на пішохідній вулиці вирували народні пісні, автентичні обряди та запальні танці від колективів України, Польщі та Румунії.

25 та 26 липня в Ужгороді на території Закарпатського музею народної архітектури та побуту – Ужгородського скансену, відбувся етнокультурний фестиваль «Цвіт Папороті». Головна ідея фестивалю – показати культуру Закарпаття як живу традицію, яка існує не лише в музейних експозиціях, а й у музиці, ремеслах, локальній кухні, обрядах. Програма охопила концерти фольклорних і сучасних гуртів, театралізовані дійства, як-от закарпатське весілля, лекції про історію й культуру краю, майстер-класи з народних ремесел, ярмарок локальних майстрів, покази та презентації, присвячені традиційному одягу. Окремий блок було присвячено нематеріальній культурній спадщині Закарпаття. Зокрема етномузикологиня В. Кумгир представила програму обрядових співів. Свої виступи гостям подарували співак І. Попович, гурти «Пиріг і Батіг», «Рокаш», «Гудацька Тайстра» та інші артисти. Частину доходу від придбаних квитків організатори спрямують на потреби 68 окремого батальйону територіальної оборони «Закарпатські шаркані».

11 липня в селищі Романів на Житомирщині втретє провели благодійний етнофестиваль «ЕтноВир на Виспі», згуртувавши понад 140 учасників із п'яти областей України – Житомирської, Київської, Рівненської, Хмельницької та Івано-Франківської. Фестиваль присвячено збереженню й популяризації українських народних традицій, музики, ремесел та культури. У програмі – концерти фольклорних колективів та виконавців, виступи носіїв автентичної пісенної традиції Полісся, зокрема колективу «Бовсунівські бабусі», благодійні ярмарки та різноманітні активності за донат, гастрономічні локації з традиційними українськими стравами, козацькі забави, народні ігри та інші інтерактиви. Під час фестивалю організаторам вдалося зібрати понад 60 тисяч гривень на потреби війська.

Театр

17–26 липня у Києві в Національному академічному драматичному театрі ім. Лесі Українки та в Театрі Драматургів пройшов Третій фестиваль перших п'єс – освітній проєкт Театру Ветеранів та ТРО «Медіа». Протягом восьми днів глядачам представили майже 30 нових українських драматичних творів. Основу програми склали сценічні читання, ескізи та театральні покази робіт випускників цього річного освітнього курсу Театру Ветеранів. До фестивалю також увійшли нові твори авторів попередніх років та п'єси українських військових, які продовжують службу на фронті. Після показів автори нової ветеранської драматургії отримали можливість поспілкуватися з глядачем і професійною театральною спільнотою.

Серед прем'єрних постановок цього місяця: «Смерть комівояжера» за п'єсою А. Міллера (Національний академічний драматичний театр ім. Лесі Українки у Києві); «Україноманія. Ревю одного життя» за текстами та біографією Й. Рота (Львівський національний академічний український драматичний театр

ім. Марії Заньковецької у копродукції з віденським Фолькстеатром); «Лісова пісня» за мотивами драми-феєрії Лесі Українки (Волинський обласний академічний музично-драматичний театр імені Тараса Шевченка); «В неділю рано зілля копала» за повістю О. Кобилянської (Закарпатський обласний театр драми та комедії, м. Хуст).

Музика

17–19 липня у Києві відбувся *Atlas Festival 2026*. Другий рік поспіль захід проходив під гаслом «Об'єднує. Надихає. Допомогає», поєднавши масштабну музичну програму з благодійною та соціальною складовими. На території ТРЦ «Blockbuster Mall» одночасно працювали шість сцен і близько 70 інтерактивних локацій. Учасниками концертного шоу стали майже 100 артистів, серед них – *Monatik*, А. Пивоваров, *Kola*, Шугар, «Бумбокс», «Без Обмежень», «Курган і Agregat», «Жадан і Собаки», «Друга Ріка» та ін. Ключовими пріоритетами цього річ *Atlas Festival* визначив безбар'єрність і доступність, запропонувавши публіці переклад жестовою мовою на *Main Stage*, мнемосхеми зі шрифтом Брайля, інклюзивну оглядову платформу та поручні на маршрутах до укриттів. Окремою частиною фестивалю стала Громадська алея, де були представлені громадські та благодійні ініціативи. Відвідувачі цієї локації могли дізнатися більше про роботу волонтерських організацій і підтримати їхні проекти. Підсумком «Збору 150%» фонду «Повернись живим» стали 103 мільйони гривень на проєкт «Дронопад».

25 липня у Луцьку в сакральному просторі Кафедрального костелу Святих Апостолів Петра і Павла концертом «*La Méditation*» стартував VIII Волинський міжнародний фестиваль органної музики «*Luchesk Organum*». На сцені виступили соліст Національної філармонії України, флейтист Ю. Шутко та солістка Львівського будинку органної та камерної музики, органістка О. Мацелюх. Фестиваль продовжила серія тематичних концертів, що охопили музику різних епох і стилів – від барокової та класичної традиції до романтизму й музики XX–XXI століть. Особливістю «*Luchesk Organum*» є поєднання звучання органа з іншими інструментами та вокалом.

Заслуженому академічному Закарпатському народному хору надано статус національного. Відзнаку колектив отримав за вагомий внесок у національне культурне відродження, розвиток і популяризацію українського музичного мистецтва. За понад 80 років діяльності він став одним із провідних носіїв пісенної, танцювальної та обрядової культури Закарпаття.

Візуальні мистецтва

25 липня у Києві перед будівлею Міністерства закордонних справ України встановили восьмиметрову сталеву скульптуру «Фенікс» художника О. Сая, створену для міжнародного фестивалю *Burning Man 2023* у США. Скульптура у формі птаха відсилає до українського тризуба й символізує стійкість, відродження, трансформацію та здатність українців проходити крізь вогонь, зберігаючи власну ідентичність. Над візуальною концепцією проєкту О. Сай працював

разом із Б. Косміною за ініціативи В. Дейнеги. Інженерну реалізацію забезпечило конструкторське бюро «Майстерня чудес».

У столичних музеях й інших мистецьких просторах розпочали роботу виставки: «Діалог у кольорі: Мозаїка культур Запоріжжя» – пів сотні художніх робіт професійних запорізьких художників і аматорів, що демонструє культурне різноманіття Запорізького регіону (Центральний будинок художника); «МОНОХРОМ» – роботи учасників IV Міжнародного фотобієнале «Українська художня фотографія»: портрети, натюрморти, колажі, архітектурні знімки (Національний музей «Київська національна картинна галерея»); «Лінія та Форма. Квінтесенція» (графіка та скульптура) – твори лауреатів XIII Всеукраїнської виставки-конкурсу ім. Георгія Якутовича та VIII Всеукраїнської «Трієнале скульптури – 2026» (Національна академія мистецтв України); «Фантоми. Фрезерування» – живопис, відеоінсталяція та графіка художниці та дослідниці О. Рибченко (Національний музей Тараса Шевченка); «Мерехтливі зв'язки. Український живопис на межі 90-х і тепер» – живопис І. Чичкана, О. Ройтбурда, О. Голосія, В. Трубіної, В. Ралко та інших митців 1990-х поруч із роботами нинішнього покоління художників, зокрема таких як Н. Кадан, Л. Хоменко, А. Саєнко, В. Ралко (Національний культурно-мистецький та музейний комплекс «Мистецький арсенал»); «Щоденник Катерини Савенко» – особисті свідчення та записи маріупольки К. Савенко, яка вела щоденник під час перших російської облоги міста у 2022 році (Музейно-виставковий центр «Музей історії міста Києва»); «Олександр Сухоліт. Гобелен» – гобелени, створені за живописними творами О. Сухоліта майстрами решетилівської майстерні (галерея мистецтв «Лавра»); «Межі видимого» – серії робіт Н. Симотюка, «Кіт нашкрябав» – живопис В. Кришовського (ЦСМ «Білий Світ»); «Між подихами стін, двері відчиняються всередину» – інсталяції, живопис, кераміка та відео молодих художників Д. Дем'яненко, Н. Шумейко, М. Чаркіної, А. Дейнеки, Н. Давидової, А. Вехник, Д. Святун та О. Савіна («Voloshyn Gallery»); «Монументи. Ольга Заремба» – живопис і фотографії художниці («Dymchuk Gallery»); «Дія перша. Нагірна, 22» – твори митців київського артсводу «Нагірна 22» (простір «Vivid Fusion Art»); «За одним столом (1 частина)» – живопис, графіка, колажі, фотографії та інсталяції представників спільноти «Нагірна 22» і резидентів проєкту *Spiegel Hand Residenzen*, «Місце дії. Lab 207» – роботи молодих митців, учасників конкурсу «Lab 207. Відкрита майстерня» (галерея «Imagine Point»); «Поміж голосу і поміж мовчання» – живописні та графічні серії М. Вайсберга, керамічна інсталяція І. Бондаренко та текстильні роботи К. Лісової, присвячені загиблому поету та воїну М. Кривцову (Артфундація «Дукат»); «Київ – Венеція» – живопис, інсталяції та об'єкти на тему мінорності та надії від таких митців, як Н. Ісупова, А. Ганкевич, Т. Сільваші, Р. Тремба та ін. (Центр сучасного мистецтва «М17»); «На узбіччі» – серія фотографій бетонних клумб Києва від мисткині Н. Дяченко (культурний простір «Hinaus»); «Акт: Усі театральні вистави заборонені на двадцять років» – відео-перформанси, інсталяції та фотографії В. Ємельянової (простір «Кудрявка»); «Початок світу на краю могили. Форми любові» – роботи П. Щербини у різних

художніх техніках: живопис, графіка, колажі, фотографії та скульптури (артпростір «GARAGE33»); «Символічне» – картини, барельєфи та скульптури М. Дробот, «Наїв з Путивлю» – живопис, гобелени та фотографії з експедиції по Путивлю К. Кобилякової (галерея «Кузня»); «Світло над містом» – живопис А.-Л. Фельдмана та керамічні скульптури О. Зміївської-Васильковської (галерея «Скрипаль на даху»); «Наші діти теж воюють» – однойменна робота-інсталяція художниці А. Заманової, присвячена досвіду українських дітей під час повномасштабної війни (галерея «без назви»); «Відлуння Едему» – живопис *Imary*, В. Грохольської, Н. Андрухів й О. Венецької («MLYN Design Hub»).

3–5 липня у Миколаєві проведено Перший фестиваль сучасної фотографії *MYRN Photo Festival*, організований незалежною Школою концептуальної та артфотографії *MYRN* (*Mykolayiv Young Photography*). Мета події – оживити мистецьке життя прифронтового міста, підтримати професійну спільноту й відкрити простір для рефлексії через візуальне мистецтво. Центральну експозицію «Всеєдині» було розгорнуто в ТЦ «Портал». Її склали документальні роботи восьми авторів та авторок (О. Чарей, Д. Петрова, М. Чегодаєв, Є. Калініченко, В. Моль, С. Остроус, О. Чистотін та *Gerd Waliszewski* з Берліна). Виставка досліджувала багатогранне обличчя війни: від побуту в тилу й ментального здоров'я цивільних до світлин на передовій. Заходи освітнього дня приймав Українсько-данський молодіжний дім. У програмі – публічні лекції, воркшопи від С. Остроуса та В. Пустовіт, артист-ток на основі проєкту «Плівки з передової» від С. Мельниченка, практичні майстер-класи. Організатори провели портфоліо-рев'ю для молодих митців, презентації нішевих фотокниг та відкриті дискусії про етику зображення болю й майбутнє. Проєкт вдалося реалізувати завдяки допомозі Фонду стійкості (*Resilience Fund*) від *Goethe-Institut* в Україні.

10 липня у Львівській національній опері відбувся урочистий захід з нагоди 85-річчя народного художника України, академіка Національної академії мистецтв України Любомира Медвідя. Програма розпочалася прем'єрним показом документального фільму «Діалог з часом. Любомир Медвідь і Василь Вовкун» режисера П. Радейка. Після цього у виконанні симфонічного оркестру, хору та солістів Львівської національної опери прозвучала Симфонія № 2 «Воскресіння» Г. Малера. До 85-річчя митця у Львові було відкрито дві виставки його робіт – ретроспективний проєкт «КРОК, КРОС, О-КЛИК», що об'єднав понад 70 картин, створених упродовж майже шести десятиліть (Львівський палац мистецтв), виставку графіки та сакрального мистецтва «Штрихом і духом», присвячену творчості ювіляра (Палац Лозинського Львівської національної галереї мистецтв імені Бориса Возницького).

1–7 липня на території Шацького національного природного парку на Волині тривав десятий ювілейний живописний пленер імені Володимира Патики «Волинські мотиви». Впродовж тижня тринадцять професійних художників працювали безпосередньо на природі, створюючи нові твори під враженням від волинських пейзажів, архітектури, місцевих мешканців і побуту. Учасниками пленеру стали Л. Богуславська, В. Богуславський, М. Бокотей, С. Гай, В. Запарнюк, Н. Заставна, А. Жук, С. Лакатош, О. Патик, Р. Патик, А. Солецький, А. Чижов і

М. Шафран. Митці створили по дві живописні роботи в різних авторських техниках, які увійдуть до колекції Благодійної організації «Фонд ім. В. Патики» та згодом будуть представлені на виставці у Львові. Пленер «Волинські мотиви» став частиною ширшої програми «100 років Володимиру Патику», в межах якої реалізовано також ретроспективну виставку «Володимир Патик. Живопис як життя», двомовний альбом-монографію, відеоінтерв'ю та спеціальну вебплатформу.

26 липня в селі Козичанка на Київщині відбулися тридцять п'яті «Літні зустрічі в садибі Анатолія Марчука». Ювілейна подія стала продовженням мистецької традиції, започаткованої А. Марчуком у 1991 році – проведення живописних пленерів, під час яких художники працюють серед природних ландшафтів Козичанки. Традиційно мистецька частина проєкту поєдналася з літературними зустрічами, виставковими презентаціями та концертними виступами. Особливим моментом нинішніх «Літніх зустрічей в садибі Анатолія Марчука» стало вручення відзнаки Національного рекорду України в номінації «найдовший літературно-мистецький проєкт, який безперервно проводиться на одній локації».

У містах України відкрито нові експозиції, серед яких: «НЕ/вкрадене. Штудії та омажі» – авторські рефлексії сучасних українських митців на твори мистецтва, які російські окупанти викрали з Херсонського обласного художнього музею ім. О. Шовкуненка (підземний виставковий простір «RAGTIME 2.0» Одеського музею західного і східного мистецтва); «Тривога лягає поруч» – мистецький проєкт С. Короткевич, що осмислює психологічний досвід життя під час війни (Львівський муніципальний мистецький центр); «Наші» – понад дві сотні творів 27 українських митців та народних майстрів: наїв, професійний примітивізм, арт-брют (львівська галерея «Zenyk Art Gallery»); «Ніка» – живопис Р. Михайлова (галерея «Strilciv 5» у Львові); «Unboxing» – роботи Ю. Іздрика, А. Потьомкіної, А. Саєнка та інших художників на теми особистого досвіду війни, еміграції чи служби, «Фрагмент поліфонічного пейзажу» – живопис, фотографії, документальні свідчення двадцяти митців, що досліджують трансформацію образів Донеччини та Луганщини під впливом війни (ЦСМ «ЄрміловЦентр» у Харкові); «After, not yet. Відкладене життя» – роботи 19 українських митців у різних мистецьких медіа на тему крихкості повсякденності («Kharkiv Media Hub Gallery»); «Практики CONTEMPORARY 4.0» – живопис, графіка, фотографії, колажі та *digital-art* від понад 50 митців з різних куточків України (Дніпровський будинок мистецтв); «Сіль моєї землі» – фотографічний проєкт О. Клод, та «Віддзеркалення» – імерсивний VR-проєкт Р. Дудки, присвячені темам пам'яті, дому та досвіду вимушеного переміщення мешканців Донеччини (Центр сучасної культури у Дніпрі); «Точка зору» – живописні роботи архітектора В. Мороза, зокрема пейзажі, оголена натура, портрети та автопортрети, «Колківська резиденція» – живопис і керамічні твори Е. Бельського (Галерея мистецтв Волинської організації Національної спілки художників України у Луцьку); «Quo vadis?» – масштабні картини С. Друзяки та С. Литвинова, присвячені глобальним трагедіям та майбутньому цивілізації (Музей сучасного українського мистецтва Корсаків у Луцьку); «Одеса, Техас: Ближче» – роботи українських митців В. Дмитрика, Я. Солопа, О. Генди, К. Білик, В. Підуст А. Івченко на тему пам'яті та втрати (луцька

«LU Gallery»); «Маніфест свободи» – картини Д. Бурлюка (мистецька галерея «Євро-Арт» у Рівному); «Між формою і знаком» – пів сотні живописних творів Е. Приходька (Закарпатський обласний художній музей імені Йосипа Бокшая); «Два Маркитана» – творча спадщина батька і сина – Віталія Митрофановича та Олексія Віталійовича Маркитанів (Миколаївський обласний краєзнавчий музей); «Лінії часу» – українське мистецтво різних десятиліть, зокрема, твори М. Вайсберга, П. Бевзи, В. Шерешевського, А. Логова, А. Подерв'янської та інших авторів (Кмитівський музей образотворчого мистецтва ім. Й. Буханчука на Житомирщині).

Музейна справа

14 липня Національний заповідник «Києво-Печерська лавра» відкрив для паломників і відвідувачів Дальні (Феодосієві) печери після тривалого періоду обмеженого доступу. Подію приурочили до Дня Хрещення України-Русі та Дня Української Державності. Відкриття розпочалося молебнем за Україну, який очолив митрополит Київський і всієї України Епіфаній. Дальні печери є однією з найдавніших частин підземного комплексу Лаври. Їхня історія сягає XI століття. Тут збереглися давні підземні храми, келія преподобного Феодосія, Варязькі печери та поховання святих.

15 та 16 липня у МВЦ «Музей історії міста Києва» відбувся фестиваль «Тисячоліття української державності: від Русі до сучасної України» до Дня Української Державності. Фестиваль організовано разом із Українським інститутом національної пам'яті, щоби показати тяглість українського державотворення через історію права, політичних традицій, військової культури та символіки. Серед заходів: дискусійний лекторій за участю науковців і популяризаторів історії О. Алфьорова, В. Капранова, О. Українця та ін.; історичні реконструкції від клубів «Київ Град», «Артіра Рутенія», «Печерська сотня» та «Самостійна Україна»; майстер-класи та простір традиційної культури, інтерактивні заняття для відвідувачів різного віку; експозиція «Атрибути української державності» (пам'ятки різних епох, що ілюструють еволюцію державних символів та інститутів влади).

Експонати з музейних і приватних колекцій сформували виставки: «Анна Крюгер-Прахова. Музейна прем'єра» – ретроспектива творчості художниці-модерністки: її живописні роботи, графіка з родинних архівів та унікальні документи епохи (Національний музей «Київська картинна галерея»); «Пектораль дарує натхнення» – графіка А. Гаєвої, колекція чоловічих прикрас від AGA.TE, оригінальна гальванокопія пекторалі та інші приклади античного золотарства на українських теренах (Скарбниця Національного музею історії України); «Київ у поезії літа» – живописні твори С. Шишка, С. Лисицина, О. Хвостенка-Хвостова, Т. Яблонської та інших українських митців, присвячені літньому образу столиці (МВЦ «Музей історії міста Києва»); «Євген Ситнянський. Невідомий бойчукіст» – творча спадщина художника та матеріали з родинного архіву Є. Ситнянського (Музей Авангарду, філія Музею історії міста Києва); «Сувій Роду. Колекція Юрія Мельничука» – етнографічне зібрання майстра народної вишивки та колекціонера Ю. Мельничука: рушники, сорочки, скатертини, народні строї та аксесуари з різних куточків України, «Леопольд Притягальний» – живопис і графіка митця

1930-х – початку 1970-х зі збірки музею, представлені до 120-річчя митця (Національний музей у Львові імені Андрея Шептицького); «КОД колекціонера» – роботи українських художників різних поколінь із приватної колекції Р. Єрмоленка (Музей сучасного українського мистецтва Корсаків у Луцьку); «Між небом та землею: Янголи в українських стародруках XVI–XVIII століть, іконописі та сучасному мистецтві» – твори, які простежують образ янгола в українській культурі від XVI століття до сьогодення (Музей книги та друкарства Державного історико-культурного заповідника Острога на Рівненщині); «Скіфський скарб Станіслава Кремньова» – 43 авторські копії скіфських артефактів, у натуральну величину вирізьблені з дерева рівненським майстром С. Кремньовим (Рівненський обласний краєзнавчий музей).

Наприкінці липня було відкрито для відвідувачів оновлену експозицію підземного грота Одеського національного художнього музею, що стала результатом масштабної реекспозиції та модернізації простору. Цей унікальний підземний об'єкт, розташований під історичним палацом, отримав абсолютно нове концептуальне наповнення. Тепер він функціонує як сучасний мультимедійний та документально-історичний хаб, який занурює відвідувачів у таємниці виникнення самої будівлі та міста. Окремо висвітлено наслідки Другої світової війни та сучасної російсько-української війни для пам'ятки. Проєкт реалізовано в межах програми «Спадщина. Простір для роботи».

Збереження культурної спадщини. Сучасні цифрові практики

28 липня у просторі київського Музею-майстерні Ади Рибачук і Володимира Мельниченка відбулася презентація проєкту «Цифровий архів АРВМ. Перша добірка ключових творів», який спрямовано на збереження та відкриття для широкої аудиторії мистецької спадщини творчого тандему. До цифрової добірки увійшли декілька десятків ключових творів митців, зокрема живопис, графіка, дереворити та монотипії. Кожну роботу оцифрували й доповнили розгорнутим описом (інформація про її створення, художній контекст і значення). Проєкт створено як перший крок до формування повнішого цифрового канону творчості Ади Рибачук і Володимира Мельниченка та майбутнього каталогу їхньої спадщини.

Ужгородський замок на Закарпатті отримав точного цифрового двійника завдяки європейському проєкту *Heritage 3D*. Словацькі фахівці відсканували у 3D-форматі 40 залів і понад 200 тисяч експонатів пам'ятки. Нова цифрова база зберігає 700-літню історію комплексу та допоможе фахівцям проводити точні реставрації у майбутньому. Музейники також встановили на території сенсорні екрани, які показують гостям віртуальний тур прихованими куточками замку.

Міністерство культури України включило до Національного переліку елементів нематеріальної культурної спадщини України мистецтво виготовлення весільного пір'яного вінка у селі Великий Ключів Івано-Франківської області, а також традицію виготовлення, навчання та гри на запорозьких тулумбасах, яка є живою практикою Запорізького краю.

Кіномистецтво

25 липня у Києві відбулася урочиста церемонія нагородження X Національної кінопремії «Золота Дзига», яка щороку відзначає найкращі досягнення українського кінематографа та об'єднує професійну кіноспільноту. Лауреатів «Золотої Дзиги – 2026» визначили у 21 конкурсній номінації. Лідером стала стрічка «Ти – космос» режисера П. Острікова, здобувши перемогу в десяти номінаціях, зокрема за найкращий фільм, режисуру, сценарій, чоловічу роль, музику, звук, монтаж, роботу художника-постановника, спецефекти, а також глядацьку нагороду *Megogo Audience Award*. Найкращим документальним фільмом журі визнало «2000 метрів до Андріївки» режисера М. Чернова, а найкращим ігровим серіалом – «Обмежено придатні» А. Непиталюка. Переможницею у номінації «Найкраща жіноча роль» стала М. Кошкіна («Війна очима тварин»). Премію за найкращу жіночу роль другого плану отримала І. Вітовська («Малевич»). Відзнаку за найкращу чоловічу роль другого плану посмертно присудили В. Кухарському («Киснева станція»). Також посмертно нагороджено М. Клименка (*ADAM*) за авторське аранжування пісні «Ні обіцянок, ні пробачень» із фільму «Ну мам». Серед спеціальних відзнак – премію за внесок у розвиток українського кінематографа отримав режисер-документаліст С. Буковський («Назви своє ім'я», «Живі»), а звання «Відкриття року» – режисер та оператор А. Рижиков («Простий солдат»).

28 липня в Національній бібліотеці України імені Ярослава Мудрого у Києві стартував цикл документальних кінопоказів «35 років Незалежності. Захисники сьогодення України». Мета ініціативи – показати історію незалежної України через долі конкретних людей. Першим фільмом проєкту стала документальна картина «Простий солдат». Після перегляду глядачі мали можливість поспілкуватися з режисером А. Рижиковим. До програми циклу увійшли також документальні стрічки «Грім серед ясного неба» В. Ключова, «Зброя Незалежності» К. Грицюка, «Одного літа в Україні» В. Тихого та «Позивний "Письменник"» Ю. Беденка.

16 липня у Луцьку в Музеї сучасного українського мистецтва Корсаків пройшов міжнародний фестиваль короткометражного відео «59 Seconds + AI59». Особливість фестивалю полягає у незвичному форматі: до показу включили 59 відеоробіт, кожна тривалістю 59 секунд. Цьогорічна програма поєднала класичні короткометражки та нові проєкти, створені у співпраці зі штучним інтелектом, а також ширшу добірку відео, натхненних числом 59. Окремою частиною стали роботи засновниці та директорки фестивалю І. Данілової, створені у Харкові.

Література

29 липня у Національному музеї літератури України у Києві відбулась урочиста церемонія нагородження преміями Ліги українських меценатів і Національної спілки письменників України. Премію імені Дмитра Нитченка за пропаганду українського слова присуджено головному редактору «Української літературної газети» М. Сидоржевському, науковому співробітнику Київського музею

М. Т. Рильського М. Рильському, композитору, автору пісень В. Ліфанчуку, засновнику проєкту всеукраїнського літературно-мистецького свята «Городецький автограф» В. Мазаному, завідувачці столичної бібліотеки ім. М. В. Гоголя О. Рабій. Літературну премію імені Володимира Свідзінського отримали письменник, перекладач, літературний критик Д. Чистяк та поет, літературознавець Б. Щавурський. Літературною премією імені Бориса Нечерди нагороджено поета та есеїста, історика, музейника та військовослужбовця О. Хоменка. Лауреатами Премії імені Михайла Слабошпицького стали М. Людкевич за книгу «Різдвяник» і Б. Фінкельштейн за книгу «О, Венеціє..!».

25 та 26 липня у Луцьку під темою «Межі причетності» пройшов VI Міжнародний літературний фестиваль «Фронтера», організований громадською організацією Літературна платформа «Фронтера» за підтримки Українського культурного фонду. Основними локаціями стали музейний простір «Окольний замок» і Волинський фаховий коледж НУХТ. Програма фестивалю охопила фокусні дискусії, публічні інтерв'ю, поетичні читання, перформанси, записи подкастів, до яких долучилися близько пів сотні українських і міжнародних авторів, видавців, перекладачів, медійників і читачів. Зокрема у заходах взяли участь українські письменники й інтелектуали В. Пузік, А. Чех, М. Кідрук, Л. Якимчук, С. Тараторіна, П. Дерев'янка, Т. Лютий, В. Кебуладзе та інші. Серед тем, важливих для книжкової спільноти, – місце малої прози в сучасній літературі, розвиток української фантастики та фентезі, роль медіа у збереженні пам'яті, взаємодія літератури й суспільства, а також міжнародний культурний діалог. Окремо на фестивалі працював великий книжковий ярмарок, який організувала книгарня *Readeat*, а дитячу програму реалізувала Лабораторія дитячого читання «БараБука». Крім того, у партнерстві з літературними й культурними організаціями було розгорнуто тематичні простори, як-от воркшопи й інсталяція від фестивалю *TRANSLATORIUM*, виставка ілюстрацій *Litosvita*, VR-подорож Кримом і гра «Читай носом» на стенді *Ukrainier*. В межах меморіального та дослідницького проєкту «Недописані» (ініційованого О. Герасим'юк та Є. Ліром) прозвучали твори українських митців, чий життя забрала російсько-українська війна. Разом із фондом «Повернись живим» та партнерами організатори «Фронтери» провели цьогоріч благодійну кампанію зі збору коштів на потреби військових, під час якої вдалося акумулювати понад 1 мільйон гривень.

22–25 липня на Закарпатті тривав сьомий літературно-мистецький «Чендей-фест», який популяризує творчу спадщину письменника, публіциста та кіносценариста Івана Чендея. Любов до рідної землі та її історії стала лейтмотивом фестивалю, проявившись у презентаціях краєзнавчих видань, кінопоказах, дискусіях і мистецьких подіях в Ужгороді, Чинадійові, Тячеві, Новоселиці та Дубовому. Серед учасників – актори, письменники, науковці: В. Войтенко, П. Вольвач, М. Васків, О. Деркачова, О. Жовна, Р. Зюбіна, С. Кирилюк, С. Кіраль, С. Тримбач та інші. Центральна подія «Чендей-фесту» – вручення нагород переможцям VIII Всеукраїнського конкурсу малої прози імені Івана Чендея у трьох номінаціях. Володарями гран-прі стали: у номінації «Чендеезнавство» – доктор філологічних наук С. Кіраль (Київ) за перше оприлюднення й ґрунтовний аналіз

архівних документів радянської цензури у персональній справі Івана Чендея; у номінації «Мала проза» – письменниця К. Мотрич (Київ) за оповіданням «Дарія»; у номінації «Сценарій короткометражного фільму» – ветеран ЗСУ, драматург Ю. Веткін (Чернігів) за кіносценарієм «Телефони». Впродовж фестивалю тривав збір коштів на потреби 3 батальйону «Свобода» 4 Бригади оперативного призначення НГУ «Рубіж», в якому воює член журі конкурсу малої прози О. Хоменко, а також на підтримку волонтерської ініціативи Ю. Бартле. Фестиваль і конкурс проводить Міжнародний благодійний фонд імені Івана Чендея.

24–26 липня у Львові на Малій сцені Театру Лесі відбувся XI Літературний фестиваль «Місяць авторських читань» (МАЧ). Масштабна мандрівна подія Європи традиційно зібрала авторів із різних куточків світу, щоб підтримати зв'язок між різними країнами та продовжувати розвивати культурну дипломатію. У програмі виступили представники з України, Тайваню, Чехії, Словаччини, Гренландії та Польщі. Кожен учасник мав окрему подію, де представляв свої тексти й обговорював важливі для себе теми з українською аудиторією та модераторами. Зокрема 26 липня пройшла зустріч із Софією Андрухович, а завершила цьогорічний МАЧ міжнародна дискусія «Крихкість солідарності: як ми можемо підтримувати одне одного у турбулентному світі» за участю всіх гостей. Модерував цю розмову Ю. Прохасько. Українську частину фестивалю організували Львівська міська громадська організація «Мистецька рада “Діалог”» і чеське видавництво *Větrné mlýny* за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» та партнерів.

Лауреатами десятого Міжнародного літературного конкурсу рукописів прози «Крилатий Лев» у 2026 році стали: К. Холод з Ірпеня Київської області за роман «Карнавал» (Перша премія та спеціальна відзнака Видавничого дому «Гельветика»); Ю. Яремко зі Львова за роман «Катапульта» (Друга премія та спеціальна відзнака часопису «Дзвін»); О. Бернакевич зі Львова за біографічно-художній роман «Трохи вище “ля” (Чотири струни характеру Олега Кульчицького)» (Третя премія та спеціальна відзнака інтернет-видання «РІЧ»). Координує проведення цього міжнародного конкурсу Львівська обласна організація Національної спілки письменників України.

19 липня у Харкові культурно-мистецька ініціатива «Внутрішність» виступила організатором «Фестивалю імені Зіни Самвидавко», який присвятили незалежним друкованим виданням і сучасній культурі самвидаву. Подія пройшла в укрітті культурно-громадського центру *Druk*. Учасники презентували власні проєкти (зіни, комікси, артбуки та ін.), обмінювалися досвідом і знайомили відвідувачів із різними формами сучасного самвидаву. У програмі були: виставка та ярмарок від авторів з усієї країни; лекції та майстер-класи від художників і редакторів для тих, хто хоче створити власне видання; поетичні читання й аукціон.

Бібліотечна справа. Промоція читання

Із 20 до 26 липня тривала Всеукраїнська інформаційно-просвітницька тематична акція «Національний тиждень читання». Кампанію одинадцятий раз ор-

ганізував Український інститут книги за підтримки Міністерства культури України, цього разу присвятивши її сучасній українській літературі. Темою тижня став вислів «З нами житиме сучукрліт». Основний фокус – дослідження нефікшеноу та художніх текстів, а також осмислення читання як особливого способу пізнання. В межах Тижня читання було запропоновано різні формати участі: онлайн-фестиваль авторських читань із презентаціями сучасних українських художніх і нефікшн-видань у соціальних мережах; офлайн-події в Україні та за її межами, інформацію про які збирали на інтерактивній мапі; онлайн-активність «Бінго Укрсучліт», покликана заохотити читачів відкривати для себе сучасних українських авторів і книжки; тематичні зустрічі, презентації, читання та інші ініціативи бібліотек, культурних центрів і громадських організацій. Загалом кампанія об'єднала понад 250 онлайн- та офлайн-подій. Серед її результатів також були представлені нові читацькі ініціативи, гайд «Військо + книга», присвячений книжковим проєктам для військових і ветеранів, а також каталог сучасної української літератури для дорослих. Мета акції від Українського інституту книги – популяризація читання, підтримка сучасних українських авторів і видавців.

28 липня стартувала всеукраїнська культурна ініціатива «КІНО&КНИГИ – Дитяче кіно у бібліотеках», що реалізується за підтримки Міністерства культури України, Державного агентства України з питань кіно, кінокомпаній *Komarovskyi Films* та *UPHub* у співпраці з Національною бібліотекою України для дітей. В межах проєкту бібліотеки перетворюються на майданчики для кінопоказів, поєднуючи читання, кіно, спілкування та культурну освіту. До ініціативи долучилися понад 150 бібліотек із різних регіонів країни. Пілотним фільмом спеціальних показів «КІНО&КНИГИ» стало українське дитяче комедійне фентезі «Хрещатик 48/2» режисера Д. Авдєєва.

Матеріал підготувала

Кобзаренко Л. П., провідний редактор
відділу наукового аналізу та
узагальнення інформації

Комп'ютерне опрацювання та редагування **І. Г. Піленко**

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 0,93. Б/т. Зам. 50. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12